

Lars Ohly: Almedalstal 2010

Talare

Lars Ohly
Partiledare

Datum

5 juli 2010

Plats

Almedalen, Visby

Vänner, mötesdeltagare, samhällsförändrare,

Välkomna till Vänsterpartiet och valrörelsen 2010. Och välkommen till Valfärdspartiets dag i Almedalen. För idag har vi döpt om Vänsterpartiet till Valfärdspartiet. Vi har gjort det därför att vi har föresatt oss att vara med och skapa världens bästa välfärd utan privata vinster.

Vinstintresset leder fel i sjukvården, i skolan, i äldreomsorgen. När vinstintresset får styra börjar de irrelevanta frågorna ställas. Det är då det ifrågasätts om det är lönsamt att utbilda alla elever och om det är lönsamt att vårda alla sjuka. Det är då det blir möjligt för den som har råd att köpa sig bättre vård och utbildning, bättre välfärd än den som inte har råd. Det är då vård inte längre ges efter behov utan efter plånbokens tjocklek.

Vi i Valfärdspartiet vet att det finns saker som det är bättre att vi driver gemensamt och fördelar efter behov. Vi kommer att göra allt för att stoppa utförsäljningen av det som vi äger tillsammans och vi kommer att göra allt för att stoppa privatiseringarna av välfärden.

Vet ni vilken fråga som jag får som är den allra vanligaste? Av alla frågor jag får är det en som ställs av så gott som alla journalister, med olika variationer. Knappt en enda intervju utan frågan: Vilken ministerpost ska du ha? Blir du jämställdhetsminister? Socialminister? Kulturminister? Eller kanske arbetsmarknadsminister?

I 9 av 10 intervjuer som jag gör frågar journalisten mig vilken ministerpost jag vill ha. Jag är lika tråkig mot alla och svarar likadant: Först ska vi se till att vinna valet, sedan kan vi diskutera ministerposter.

För det är det som valet handlar om: Att få till en förändring. På riktigt. Vi ska

inte bara byta regering, vi ska också byta politik.

Vi i Vänsterpartiet är en del av ett tydligt rödgrönt regeringsalternativ. Vi har i en rad överenskommelser och i en framtidsinriktad budget presenterat mängder av förslag och en gemensam politik som ska ta Sverige i en ny färdriktning. Vi ska sätta jobben främst, vi ska genomföra en grön omställning och vi ska minska klyftorna mellan kvinnor och män och mellan fattiga och rika. Sverige ska bli mer jämlikt, mer jämställt och mer hållbart.

Välfärden är det viktigaste verktyget vi har för att bekämpa orättvisor, utjämna skillnader och öka jämställdheten. Men välfärden befinner sig i kris. Enligt Konjunkturinstitutet har kommunerna 25 000 färre anställda jämfört med för två år sedan. Det innebär färre lärare, färre undersköterskor, färre förskollärare och färre sjuksköterskor. Och försämringarna har inte kommit till genom någon slump. Det är högerregeringens skattesänkningar som kraftigt har försämrat möjligheterna för en bra välfärd för alla.

Ändå handlar inte den politiska och mediala dagordningen om nedskärningarna, inte heller om skattesänkningarnas inverkan på allas rätt till utbildning, vård och omsorg. Skattesänkningar anses möjliga och önskvärda, till och med när det handlar om tiotals miljarder kronor i skattesänkningar på lånade pengar. Sammanlagt har regeringen sänkt skatt, mest för de som tjänar allra mest, på ett hundra miljarder kronor. Och det har sjuka, arbetslösa, pensionärer och välfärden fått betala.

Men stora satsningar på nödvändiga välfärdsreformer ifrågasätts och kallas för orealistiska. Jag vägrar att acceptera den bilden. Jag ifrågasätter det slöseri som skattesänkningarna innebär och jag avskyr de ökade orättvisor som skattesänkningarna leder till. Jag vill inte att Sverige ska bli ett land där direktören har bättre tillgång till vård än tonårsmamman i förorten.

Vänsterpartiets idéer om vilket Sverige vi vill skapa sträcker sig längre bort än en mandatperiod. Valet ska naturligtvis handla om konkreta krav och förslag men någon gång måste också blicken lyftas och vi måste frågas oss vilket samhälle vi vill leva i. Vi i Vänsterpartiet vill göra skillnad här och nu, men framför allt har vi visioner som kan göra skillnad i framtiden. Det är om detta jag tänker tala med er i kväll: vänsterpartiets visioner för världens bästa välfärd utan vinstintressen.

För det första: Det blir allt svårare att få ett jobb i Sverige. Det Fredrik Reinfeldt kallar arbetslinje kallar jag massarbetslöshet. Och om den som är ung har tur att väl få tag på ett jobb är det oftast ett arbete med osäkra villkor där man inte vet om man kommer att få jobba kvar från den ena dagen till den andra, eller hur mycket pengar man får i slutet av månaden.

Ungefär hälften av alla unga kvinnor i LO-yrkena har den här typen av arbete – som gör att det svårt att planera sitt liv, skaffa en lägenhet eller till och med köpa en mobil på avbetalning.

Deltidsjobb och otrygga anställningar; timvikariat och korttidsanställningar är ett stort och växande problem på arbetsmarknaden. Och det är i de kvinnodominerade yrkena otryggheten är som störst. Deltidsarbete är en av de största orsakerna till skillnaden i inkomst mellan män och kvinnor. De otrygga anställningarna gör det svårare att organisera sig fackligt och ta tillvara sina rättigheter i arbetslivet. Den som oroar sig för att bli uppsagd och ersatt av inhyrd personal med sämre villkor vågar inte vara särskilt kritisk och ifrågasättande.

Denna otrygghet undergräver löntagarnas styrka på arbetsmarknaden, och fördjupar de könsrelaterade orättvisorna. Därför säger jag till alla som är oroliga för låglönekonkurrens och otrygghet på arbetsmarknaden: vår vision om världens bästa välfärd omfattar allas rätt till trygga anställningar och rätten till heltidsjobb!

För det andra: De närmaste tio åren kommer 630 000 ungdomar flytta hemifrån. Samtidigt byggs det alldeles för få bostäder, och bristen på hyreslägenheter är skriande.

Rätten till bostad finns med i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Men idag står mängder av människor, främst ungdomar, utan möjlighet att konkurrera om de alltför få bostäder som finns. Bostad är inte längre en rättighet utan en handelsvara.

Så här kan vi inte ha det. Vi måste se till att det byggs fler klimatsmarta hyresrätter med låga hyror som även ungdomar kan efterfråga. Vi rödgröna vill bygga bort bostadsbristen. Vi vill stimulera bygget av minst 40 000 bostäder per

år, varav minst hälften hyresrätter. Det är världens bästa välfärd.

För det tredje: För de flesta av oss är det nog en självklarhet att den som är sjuk eller har skadat sig ska få den hjälp som behövs från sjukvården. Ingen ska behöva lida mer för att det kostar för mycket att gå till doktorn eller att betala en dyr operation. Därför har vi byggt upp en sjukvård som bygger på principen att ingen ska behöva avstå nödvändig vård av ekonomiska skäl.

Men detta gäller inte för hela kroppen. Av någon outgrundlig anledning gäller det inte för tänderna. Människor tvingas betala 10 000-tals kronor för ingrepp som är nödvändiga för att ha fungerande tänder. Men tänderna är en del av kroppen. Man behöver tänder för att tugga maten precis lika mycket som man behöver en mage för att smälta den.

Därför är min tredje välfärdsvision: Vi i Vänsterpartiet vill införa en tandvård som alla har råd med. Det ska inte vara dyrare att gå till tandläkaren än att gå till doktorn. Vi vill att alla ska ha råd att laga tänderna. Det är världens bästa välfärd.

För det fjärde: Att åka buss ett par mil här på Gotland kostar 35 kronor för en vuxen. Att åka samma sträcka med bil är betydligt billigare. Och ofta kan man få vänta ganska länge på bussen. Då är det inte konstigt att folk här på Gotland väljer att ta bilen istället för att resa kollektivt.

Om vi ska lösa klimatkrisen så måste vi både ställa om energiförsörjningen och minska utsläppen från biltrafiken. Och ett av de bästa sätten att göra det är att se till att fler reser kollektivt. Och för att människor ska vilja resa kollektivt så måste kollektivtrafiken bli bättre. Därför är det Vänsterpartiets vision att i framtiden ska kollektivtrafiken vara avgiftsfri. Och bussarna ska gå oftare.

Men det här är inte bara en klimatfråga utan också en välfärdsfråga. För fattiga barn, i hem där föräldrarna har låg inkomst eller saknar arbete, är det inte självklart att det finns pengar ens till en bussbiljett. Och då kanske man inte kommer iväg till kompisarna, eller till fotbollsträningen eller till biblioteket. Om kollektivtrafiken var avgiftsfri skulle det utjämna klyftor och göra samhället lite mer rättvist. Det skulle vara att ta ett steg närmare världens bästa välfärd.

På Gotland har ungdomarna något som kallas ”bussiga kortet” som gör att de

kan åka gratis under läsåren. Men alla barn och unga bor ju inte på Gotland. Och kostnaderna för gotlänningar att ta sig till andra delar av landet är större än för invånare i andra län med fasta förbindelser. Därför vill vi så snart som möjligt införa vägpris på färjetrafiken.

Vi i Vänsterpartiet vill införa en avgiftsfri kollektivtrafik med tätare turer. Det är också världens bästa välfärd.

För det femte: Har en sjuksköterska ett viktigt jobb? Jag tror vi är många som tycker det. En kvinnlig sjuksköterska tjänade under förra året 26 600 kronor per månad i snitt. Det kan jämföras med en manlig datatekniker som hade en genomsnittlig lön på 31 800 kronor i månaden. Är det rimligt? Tja, döm själv.

En av mina viktigaste visioner för världens bästa välfärd är rättvisa löner. Det måste bli ett slut på den strukturella diskrimineringen av kvinnor på arbetsmarknaden. Sjuksköterskor och barnmorskor har rätt till rättvisa löner som motsvarar ansvar och utbildning. Anledningen till att lönerna är för låga i sjukvården är att det är en kvinnodominerad sektor.

Och vi politiker har faktiskt ansvaret för detta. Vi kan inte skylla ifrån oss på fack och arbetsgivare. För det är ytterst politiker som är arbetsgivare ute i kommuner och landsting och som dessutom beslutar om vilka resurser som finns när lönerna förhandlas.

Fredrik Reinfeldt pratar ofta om att skatten sänkts för sjuksköterskor. Faktum är att regeringens skattepolitik i genomsnitt har ökat skillnaden i inkomst efter skatt med drygt 1 000 kronor i månaden mellan kvinnor och män. Samtidigt har nedskärningar i välfärden och de sociala försäkringarna drabbat kvinnor mer än män. Reinfeldt luras när han försöker ge sken av att hans skattesänkningar främst gått till lågavlönade kvinnor. Det är helt enkelt inte sant.

Regeringen driver inte en politik för att utjämna klyftor – tvärtom! Regeringen driver en kvinnofientlig politik och har ökat inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor efter skatt.

Vi i Vänsterpartiet kräver rättvisa löner för kvinnor. Det är världens bästa välfärd.

För det sjätte: I Övertorneå kostar det 84 kronor att köpa en timmes hemtjänst. I Vansbro kostar det 350 kronor. Det är en väldigt stor skillnad i pris för en pensionär med små marginaler. Det innebär att många äldre i Vansbro som behöver hjälp i hemmet med till exempel städning, inte kommer ha råd med det. För så vitt jag vet är inte pensionerna högre i Vansbro än i Övertorneå.

De som ändå har råd med sin hemtjänst får ofta en stelbent och byråkratisk bedömning av vilken hjälp de ska få. Är det städning man fått beviljad så kommer det inte på fråga att man skulle kunna få hjälp att gå och handla istället, eller prata och dricka kaffe. Jag tycker att äldre måste få bestämma själva vad hemtjänsten ska hjälpa till med. Det är verklig valfrihet.

Och då måste det bli billigare att få hjälp när man behöver det. I stället för skattesubventioner för dem som har råd att betala för sin egen städning borde de äldre och funktionshindrade som har behoven få tillgång till en billig hemtjänst som de själva rör över. Det är världens bästa välfärd.

För det sjunde: En student har studiemedel på 8 140 kronor i månaden. Det ska räcka till hyra, hemförsäkring, telefon, TV, tidningar, mat, kläder, busskort, nöjen, böcker och lite till. Men dagens studiemedel täcker inte utgifterna. Enligt Sveriges Förenade Studentkårer går en student i genomsnitt back 624 kronor varje månad.

Som det är nu måste studenter jobba eller ha snälla och rika föräldrar för att klara sig. Studier borde vara en heltidssyssla, men idag tvingas många som studerar på högskola och universitet jobba heltid vid sidan av studierna. Varför säger utbildningsministern inget om det?

Det här duger inte. Vi i Vänsterpartiet vill ha ett studiemedel som det går att klara sig på, så att studenter kan ägna sig åt sina studier. Det är världens bästa välfärd.

För det åttonde: Den som går till läkaren ska känna sig trygg med att sjukvården har till uppgift att ge stöd och hjälp när man mår dåligt. Ingen ska behöva vara rädd för att bli lurad och utnyttjad när man behöver vård. Men den risken finns faktiskt.

Vinstintresset innebär att en ny och annan drivkraft har kommit in i vården, en

drivkraft som ofta står i motsättning till behovet. När vinstintresset tar över leder det till att vårdföretag kan välja att bara behandla de ”enkla” fallen, eftersom det ger bäst lönsamhet. Om då vi politiker försöker kompensera för det genom att vården får bättre betalt för mer komplicerade fall så skapar det istället ett system där vården tjänar på att ”överdiagnostisera” och låtsas som om patienter är sjukare än de är. Vi har redan sett hur vårdbolag i Stockholm lurar skattebetalarna på pengar genom att fuska med fakturorna. Ingen vet hur många patienter som har drabbats.

Välfärden har blivit allt mer kommersiell och i allt större utsträckning utsatt för marknadskrafterna. Riskkapitalister har insett att det finns stora pengar att tjäna på allas behov av vård. Idag slösas allt större delar av skattebetalarnas pengar bort på vinster och aktieutdelningar. Varför ska skattepengar gå till utdelningar åt aktieägare i stället för till fler anställda och bättre kvalitet inom vården?

Vi i Vänsterpartiet menar att alla ska kunna lita på sin doktor. Därför ska vården och skolan och andra viktiga välfärdsverksamheter fokusera på varje patients behov – inte på att tjäna pengar. Vi vill förhindra att privata försäkringar ska bli nödvändiga för att få den bästa vården. Vår vision är därför en välfärd helt utan vinstintresse. Det är världens bästa välfärd.

För det nionde: Föreningen JAG är närvarande här i Visby under Almedalsveckan. JAG står för Jämlikhet Assistans Gemenskap och är en ideell riksförening för personer med flera funktionsnedsättningar. Jag har lovat att träffa några av medlemmarna i JAG på torsdag. Det är inte första gången och med stor säkerhet inte heller den sista.

Personer med funktionsnedsättning kan inte alltid leva som andra medborgare i det svenska samhället. Det många av oss ser som självklart innebär stora problem för andra. Den här diskrimineringen måste upphöra. Samhället måste vara tillgängligt för alla. Men då krävs resurser och inte bara fina ord.

Handikappolitiken lider av en välviljans tyranni som ibland kan kännas kvävande. Ingen säger sig ju vara emot att Sverige ska vara tillgängligt för alla. Men samtidigt händer förfärligt lite och ingen vill ta ansvar.

Vi i Vänsterpartiet vill göra Sverige tillgängligt för alla. De flesta av oss har någon funktionsnedsättning och om vi lever tillräckligt länge är risken stor att vi

inte kan röra oss lika obehindrat som vi kanske kunnat tidigare. En del av oss behöver mer hjälp med att klara av det vardagliga än många andra. För att alla ska känna sig som fullvärdiga och respekterade medborgare, oavsett arten av våra funktionsnedsättningar, krävs att vi satsar på tillgänglighet. Det är världens bästa välfärd.

För det tionde: Alla elever behöver en bra lärare. Självt hade jag en kemilärare i högstadiet som använde alla elevers egna erfarenheter i undervisningen. Vi elever kände oss sedda och lärde oss av varandra. Hade jag varit det minsta intresserad av naturvetenskaper så hade hon sannolikt påverkat mitt yrkesval så att jag aldrig hamnat på järnvägen.

Ju fler utbildade lärare det finns i skolan desto större är möjligheten att elever får en lärare som hon. Nu ser vi att antalet lärare i skolan har blivit färre. Faktum är att det är 10 procent färre lärare i skolan idag än 1990. Under samma tid har också skolresultaten försämrats. Varför ser inte skolministern det sambandet?

Vänsterpartiet vill att det ska vara minst lika många lärare i grundskolan som det var 1990. Det innebär att antalet lärare måste öka från 8 lärare per hundra elever till 9 lärare per 100 elever. Vi vill också ställa större krav på att det är behöriga lärare som utbildar eleverna i skolan. Det är världens bästa välfärd.

Och till sist: Arbetslösa, sjuka, föräldralediga och pensionärer har fått sämre ekonomi samtidigt som skatterna sänkts för dem som har arbete och allra mest för de som redan har mest. Den som är sjuk i Sverige idag ska bestraffas och skylla sig själv för sin sjukdom. Med byråkratiska regler och tidsgränser utförsäkras människor som borde få stöd i sin rehabilitering. Arbetslösa ska både drabbas av den oro som arbetslösheten medför och dessutom få ännu sämre villkor. Skyll dig själv om du är fattig och arbetslös. Pensionären ska bestraffas för ett långt liv i arbete genom högre skatt och sänkta pensioner samtidigt som de välbeställda gynnas med sänkta skatter och bättre förmåner.

Vi i Vänsterpartiet vill att alla ska betala samma skatt på samma inkomst. Arbetslösa, sjuka, föräldralediga och pensionärer ska betala samma skatt på en intjänad hundralapp som den som arbetar. Dessutom måste villkoren för arbetslösa och sjuka förbättras. Det är bästa sättet att underlätta för dem som drabbas att kunna komma tillbaka i arbete. Solidaritet betyder att alla bidrar efter förmåga och att alla får stöd efter behov.

Vi rödgröna vill förbättra tryggheten och se till att vi har försäkringar värda namnet när vi behöver dem. Det är världens bästa välfärd.

Så mötesdeltagare,

Det här är några av vänsterpartiets visioner för välfärden. Det är, som Sverker Olofsson skulle kunna sagt, en tydlig varudeklaration. Våra visioner visar i vilken riktning vi i Vänsterpartiet vill att en rödgrön regering ska arbeta.

En röst på Vänsterpartiet är en röst på Välfärdspartiet. Det är en röst för full sysselsättning, för kvinnors rättigheter, för jämlikhet och för mer rött i det rödgröna.

Vänner,

Jag ska erkänna en sak för er. Någon enstaka gång känner jag mig sliten av mängden resor och möten. Det finns dagar då jag helst inte vill stiga upp ur sängen. Det är inte ofta – verkligen inte! – men det har hänt. Ni kanske känner igen det där, dagar då man vill ligga kvar i sängen, dra täcket över huvudet och somna om.

Men när det händer så brukar jag tänka... ”Fyra år till med Fredrik Reinfeldt”... Och då, mötesdeltagare, då studsar jag upp ur sängen!

För höstens val handlar om vi ska fortsätta med att slösa bort pengar på att rea ut gemensamma resurser och kasta ut skattesänkningar på aktieutdelningar – eller om vi ska bygga upp en gemensam sektor som ger stöd efter behov. Det handlar om en visionsfri högerallians som inte har en enda bärande idé om vad som behöver göras – mot ett rödgrönt samarbete som inte kan vänta på att få göra Sverige tryggare. Det handlar om vi ska fortsätta att ha en regering som är nöjd med en politik som ökat utanförskapet, som lett till massarbetslöshet och som skapat än större klyftor – eller om vi ska välja en ny regering med en politik för minskade klyftor och ökad jämlikhet. Ska vi ha mer av samma politik som har misslyckats under fyra år – eller en ny rödgrön politik? Ska vi ha en arbetslöshet på över nio procent, ökade klyftor mellan kvinnor och män och fler fattiga barn – eller en politik för förändring?

När högern är på frammarsch, när ojämlikheten ökar och egoismen brer ut sig är det viktigare än någonsin att vi håller ihop. Den här regeringen drar isär landet. De ökar klyftorna mellan män och kvinnor, mellan arbetande och arbetslösa, mellan friska och sjuka. Vi visar att det finns en annan väg att gå. Om vi håller ihop och arbetar för förändring är ingenting omöjligt.

Vänsterpartiets viktigaste prioritering är välfärden. Vi vet att det är många med oss som ser behoven i skolan, förskolan, äldreomsorgen och vården. Därför kommer vi att vara Valfärdspartiet i den här valrörelsen.

Mitt mål är att Sverige ska få en ny rödgrön regering. Det kommer att bli en historisk regering på många sätt. I den regeringen kommer Vänsterpartiet att ingå. Och säkert kommer vi att ha några ministerposter, men vilka – det är inte så viktigt att veta. Det viktiga är den politik som kommer att bedrivas. Vår regering kommer att föra en helt annan politik än dagens. Och den regeringen kommer att ledas av Sveriges första kvinnliga statsminister.

Taggar

2010, 2010-tal, Almedalen, Man, Politiska tal, Vänsterpartiet

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/lars-ohly-almedalstal-2010>